

Nr 230.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till överenskommelse angående kronans gruvegendom i Skelleftefältet; given Stockholms slott den 18 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar träffa överenskommelse i enlighet med härvid fogat förslag med Skellefteå gruvaktiebolag angående kronans gruvegendom i Skelleftefältet.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Fö r s l a g

till

A v t a l.

Mellan svenska staten, å ena sidan, och Skellefteå gruvaktiebolag, nedan kallat bolaget, å andra sidan, är, i ändamål att, i den mån ekonomiska och tekniska betingelser föreligga, till gemensam fördel utnyttja de fyndigheter, som finnas inom nedan angivna område (»socknarna»), vare sig dessa fyndigheter tillhöra den ena eller andra av de avtalsslutande parterna, följande överenskommelse träffad.

§ 1.

Bolaget arrenderar statens nu ägda och framdeles förvärvade gruvegendom inom ett område omfattande inom Västerbottens län Skellefteå, Jörns, Norsjö och Malå socknar samt den del av Lycksele socken, som ligger norr om linjen från rågångshörnet Lycksele—Norsjö—Kalvträsk till rågångshörnet Lycksele—Sorsele—Stensele, ävensom inom Norrbottens län den del av Arvidsjaur socken, som ligger söder om linjen från rågångshörnet Jörn—Arvidsjaur—Piteå till rågångshörnet Arvidsjaur—Malå—Sorsele, vilket område här nedan kallas »socknarna».

§ 2.

Arrendetiden skall utgöra tiden från det detta avtal träder i kraft — vilket sker i och med att det av båda kontrahenterna undertecknats — intill utgången av sextionde kalenderåret efter det år, under vilket ikraftträdandet sker, eller den tidigare tidpunkt avtalet eventuellt upphör på grund av uppsägning jämlikt §§ 8, 12 eller 16.

§ 3.

Mom. 1. I den genom detta avtal upplåtna gruvegendomen inbegripas såväl inmutare- och jordägarandelar i utmålslagda malmfyndigheter i den mån de tillhöra staten som enligt 30 § gruvstadgan inlösta områden i dagen.

Mom. 2. Den under tiden för upplåtelsen brutna malmen, vartill i detta avtal räknas alla inmutningsbara mineral och de övriga produkter, som eventuellt kunna under arrendetiden utvinnas ur gruvegendomen, skall vara bolagets egendom.

§ 4.

Mom. 1. Staten förbinder sig att giva bolaget del av resultaten av alla sina verkställda undersökningar och beräkningar, inklusive kartor och andra

handlingar rörande den upplåtna gruvegendomen samt om dennas tillgodogörande.

Mom. 2. Så snart staten under arrendetiden på grund av jordägande, genom inmutning eller på annat sätt blir ägare till gruvegendom inom »socknarna», skall statens rätt att tillgodogöra densamma omedelbart tillkomma bolaget i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

§ 5.

Staten lämnar, i den mån gällande lagstiftning medgiver, bolaget rätt att fritt inmuta på kronojord inom »socknarna» respektive, därest blivande lagstiftning skulle komma att lägga hinder i vägen därför, rätt att på annat sätt utan särskild ersättning till staten förvärva motsvarande utnyttjningsrätt till malmfyndigheter å kronojord inom »socknarna». Sålunda tillkommen gruvegendom skall tillfalla staten och ingå i arrendet enligt detta avtal. Under arrendetiden är dock bolaget befriat från erläggande av arrendeavgift för den hälft av gruvegendomen, som motsvarar inmutareandelen.

§ 6.

Mom. 1. Bolaget äger under arrendetiden rätt att få åt sig på arrende under högst 50 år upplåten sådan staten tillhörig mark inom »socknarna», som är behövlig för gruv- och förädlingsanläggningar med därtill hörande transportvägar, upplagsplatser, bostäder etc. Med sådan staten tillhörig mark avses mark, som står under domänstyrelsens förvaltning och icke disponerats för visst ändamål.

Å sålunda upplåtet markområde befintligt skog må ej fällas utan föregående utsyning av vederbörande jägmästare och skall av bolaget lösas efter jägmästarens värdering enligt vid avverkningstillfället gängse pris i trakten.

Den årliga arrendeavgiften därför skall utgöra 6 procent av det arrenderade områdets värde vid tiden för sådant arrendes ikraftträdande, beräknat efter de värderingsgrunder, som i trakten allmänt gälla för liknande mark och med hänsyn till förhållandena å platsen före utarrenderingen. Avgiften för sådant markarrende erlägges för kalenderår före dettas utgång.

Den sålunda bestämda arrendeavgiften skall vid början av varje ny tioårsperiod kunna på statens eller bolagets yrkande underkastas revision med hänsyn till inträffade förändringar i det allmänna markvärdet.

Mom. 2. Bolaget äger rätt att uppsäga varje dylikt arrende att upphöra ett år efter uppsägning. Tiden för dylikt arrende skall vara oberoende av tiden för arrendet av statens gruvegendom; dock skall, då arrende av staten tillhörig gruva upphör, arrendet av sådan mark, som är nödvändig för gruvrörelsens bedrivande i ifrågavarande gruva, samtidigt upphöra.

Mom. 3. Bolaget är skyldigt att vid frånträdande av arrende enligt denna paragraf betala ersättning för den nedsättning i områdets vid arrende-

tillträdet åsatta värde, som må hava åsamkats området i fråga under arrendet.

Mom. 4. Bolaget är skyldigt att utan avkortning å arrendeavgift eller ersättning annorledes svara för alla skatter och utskylder, av vad slag de vara må, som kunna åvila på grund av bestämmelserna i denna paragraf upplåtet område.

§ 7.

För utnyttjandet av den genom detta arrendeavtal upplåtna gruvegen-
domen betalar bolaget till staten en arrendeavgift motsvarande hälften av
det överskott, som enligt nedan angivna grunder beräknas uppstå på den
malm, som av bolaget brytes i och bortföres från statens gruvor och gruv-
andelar i »socknarna». Malmen betraktas härvidlag såsom bortförd, så
snart den, även om den är osåld, borttransporterats från upplag i gruvans
närhet till skeppningshamn, förädlingsverk eller därmed jämförlig plats.

Nämnda överskott skall för varje kalenderår beräknas på följande sätt:

Först beräknas saluvärdet vid gruvan vid kontant försäljning av all från
statens gruvor och gruvandelar härstammande, av bolaget under ifrågava-
rande år bortförd malm i det tillstånd, vari den — eventuellt efter skräd-
ning eller anrikning — befinner sig vid avsändningen. För malm, som avses
att tillgodogöras i bolagets egna förädlingsverk, fastställes saluvärdet av en
nämnd av tre personer, av vilka en utses av staten, en av bolaget och den
tredje av Tekniska högskolans styrelse för en tid av tre år i sänder. Nämnd-
en sammanträder en gång årligen eller eljest när det av part påkallas.
Kostnaderna för nämnden betalas av bolaget. Värdet skall av nämnden
bestämmas till det försäljningspris, som kunnat för ifrågavarande malmpartier
vid leveranstillfället ernås vid försäljning till utomstående. I det fall, att
bolaget tillgodogjort sig malm, som med hänsyn till skrädning och anrikning
ej varit i för varans förmånligaste placering hos utomstående erforderligt
koncentrerat skick, skall emellertid den av bolaget tillgodogjorda malmen
värderas efter det försäljningspris, som vid samma tidpunkt kunnat från
utomstående uppnås för den sålunda mer koncentrerade varan, med avdrag
för de kostnader, som en dylik bearbetning skolat medföra. I dessa kost-
nader skall med nödig säkerhetsmarginal för oförutsedda utgifter inräknas
efter vanliga grunder beräknad ränta å investerat kapital samt amortering,
tillräckligt stor för att säkerställa de tänkta anläggningarnas slutamortering
under den tid, som med hänsyn till känd malmtillgång och andra omstän-
digheter med säkerhet kan beräknas därför. Den prissättning, som bestäm-
mes av nämndens flertal, får icke av parterna överklagas. De uppgifter,
som av bolaget tillhandahållas nämnden, skola behandlas konfidentiellt.

Från de sammanlagda saluvärdesbelopp, som sålunda erhållas för från
statens gruvor och gruvandelar under året bortförd malm, skall avdrag
göras för samtliga å statens av arrendet omfattade gruvor och gruvandelar
belöpande under året uppkomna kostnader, nämligen:

1) direkta utgifter för utmålsläggning, försvar, undersöknings- och tillredningsarbeten, brytning, uppfordring, avfraktning, vattenundanhållning, skrädning, sovring, anrikning och andra arbeten vid gruvdriften samt för reparation och underhåll av för gruvdriften avsedda byggnader och andra anläggningar, maskiner, redskap och inventarier;

2) allmänna omkostnader såsom förvaltnings-, försäkrings- och understöds-kostnader, i den mån omkostnaderna stå i rimligt förhållande till omfattningen av gruvdriften (till allmänna omkostnader räknas ej räntor);

3) å gruvföretaget belöpande under ifrågavarande år utbetalade skatter och onera; dock ej sådana skatter, som beräknas å inkomsten å ifrågavarande gruvrörelse;

4) till ifrågavarande år hänförlig värdeminskning å sådana byggnader, inklusive bostadsbyggnader etc., och andra anläggningar, maskiner, redskap och inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i gruvdriften, vilken värdeminskning skall beräknas med hänsyn såväl till den slitning, som trots noggrant underhåll och aktsam vård drabbar egendomen, som ock till den tid, egendomen kan beräknas komma till användning för sitt ändamål, ävensom den värdeminskning, inneliggande lager av förbrukningsartiklar för gruvdriften undergått under året; så snart viss egendom blivit genom avdrag enligt detta moment till fullo amorterad, skall vidare avdrag för värdeminskning därav givetvis ej ske;

5) sex procent ränta å värdet den 1 juli av följande för gruvdriften avsedda tillgångar nämligen: byggnader, inklusive bostadsbyggnader etc., och andra anläggningar, maskiner, redskap och inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i gruvdriften, samt lager av förbrukningsartiklar för gruvdriften; skolande dessa tillgångar härvid upptagas till de värden, var till de enligt bestämmelserna i gällande lag om aktiebolags balansräkning må upptagas, varvid dock lagret av förbrukningsartiklar icke under några omständigheter må upptagas till högre belopp än som motsvarar kostnaderna för deras anskaffande.

Från det överskott, som erhålles efter avdrag för årets kostnader, skall slutligen före arrendeavgiftens beräknande avdrag göras för

6) den förlust, som under tidigare år av arrendetiden eventuellt uppstått å ifrågavarande rörelse, beräknad enligt samma grunder, jämte ränta därå efter 6 procent för år — givetvis i den mån densamma icke tidigare avdragits.

§ 8.

Mom. 1. Arrendeavgiften skall under tio år räknat från och med fjärde kalenderåret näst efter det år, varunder detta avtal träder i kraft, utgå med minst etthundratusen (100,000) kronor årligen. När arrendeavgiften för ett år enligt i föregående paragraf angivna beräkningsgrunder skulle hava understigit 100,000 kronor, skall skillnaden jämte ränta därå efter 6 procent för år täckas genom motsvarande avdrag från arrendeavgifterna för

efterföljande år under arrendetiden, i den mån dessa enligt samma beräkningsgrunder överskjuta garantisumman. Senast ett år före utgången av ifrågavarande tioårsperiod liksom senast ett år före utgången av varje följande tioårsperiod av arrendetiden äger part påkalla förhandling om revision av avgäldens minimibelopp för nästkommande tioårsperiod. Uppnås icke därvid överenskommelse om ändring av minimibeloppet, skall detta fortfarande utgå med 100,000 kronor per år, men bolaget äger då rätt uppsäga avtalet att upphöra ett år efter uppsägningen.

Mom. 2. Intill dess ovannämnda garantibelopp å 100,000 kronor per år börjar utgå, respektive intill dess avtalet dessförinnan upphör jämlikt § 12, skall bolaget å kronojord inom socknarna efter samråd med kommerskollegium och chefen för Sveriges geologiska undersökning utföra malmlättnings-, undersöknings- och andra arbeten, såsom geologiska undersökningar, elektriska mätningar, borrningar, malmbloppningar, schaktsänkningar och anläggningar för sammanlagt minst 50,000 kronor per år räknat. Jämlikt § 5 skola av bolaget under denna tid verkställda inmutningar å kronojord tillfalla staten, oavsett om bolaget begagnar sig av rätten enligt § 12 att uppsäga avtalet inom tre år efter arrendeavtalets ikraftträdande.

§ 9.

Bolaget skall senast den 30 april varje år tillstålla staten en tablå över beräkningen av arrendeavgiften för nästföregående år. Tablåen skall innehålla erforderliga uppgifter angående de i § 7 angivna förhållanden samt vara åtföljd av bestyrkta utdrag ur räkenskaperna för gruvföretaget, analysattester och andra handlingar, allt i den mån det erfordras för styrkande av i tablån lämnade uppgifter, ävensom uppgift på de av den i § 7 omförmälda nämnden fastställda värdena för under nämnda år av bolaget för användning inom eget förädlingsverk bortförd malm. Erinringar mot av bolaget sålunda lämnad redovisning må icke framställas senare än tre månader efter dess emottagande.

Senast den 30 april varje år skall bolaget även till staten erlægga den sålunda uträknade å föregående år belöpande arrendeavgiften. Sker det ej, vare bolaget pliktigt att från nämnda dag betala ränta på avgiftens belopp efter sex procent för år.

§ 10.

Staten äger att på bolagets bekostnad anställa två kontrollanter, som hava att kontrollera de i §§ 7, 8 mom. 2, och 9 avsedda uppgifter och beräkningar och i därför erforderlig omfattning äga taga del av bolagets räkenskaper. Uppgifter, som av bolaget sålunda tillhandahållas statens kontrollanter, skola behandlas konfidentiellt.

§ 11.

Mom. 1. Bolaget är skyldigt att giva gruvegendomen skälig vård samt att vid gruvrörelsens bedrivande i övrigt taga hänsyn till statens intressen

ävensom att vid gruvor med känd, brytvärd malmtillgång till arrendetidens slut underhålla de anläggningar med därtill hörande inventarier, som erfordras för gruvrörelsens rationella bedrivande.

Mom. 2. Bolaget ansvarar för försvaret av samtliga under detta avtal inbegripna utmålslagda fyndigheter och får endast efter statens godkännande låta sådan fyndighet sönas. Bolaget är dock berättigat att när som helst under arrendetiden genom skriftlig anmälan till staten återlämna upplåten fyndighet. Därest staten inom två månader efter mottagandet av ifrågasvarande anmälan skriftligen påfordrar fyndighetens fortsatta försvar, åligger det bolaget att fortsätta försvaret av ifrågasvarande utmål, därest bolagets anmälan verkställts före den 30 juni, intill utgången av samma år, men i annat fall intill nästföljande års utgång. Staten är efter emottagandet av bolagets nyssnämnda meddelande berättigad att fritt föfoga över sagda gruvegendom, vilken då icke längre omfattas av bolagets nyttjanderätt.

Mom. 3. Bolaget skall, då malm blottats å på grund av medgivandet i § 5 verkställd inmutning å kronojord, därå söka utmål, varvid utmålsläggning skall ske i statens namn.

Mom. 4. Gruvarbetet å upplåten egendom skall under arrendetiden bedrivas på sådant sätt, att, i den mån vid arrendetidens slut kvarvarande malmtillgångar det tillåta, arbete i oförminskad omfattning därefter icke försvåras.

Mom. 5. Vid återlämnandet av upplåten gruvegendom skall bolaget utan ersättning tillhandahålla staten resultatet av alla under arrendetiden gjorda grubarbeten, undersökningar och beräkningar, inklusive kartor och övriga handlingar, angående statens sålunda återfallande gruvegendom och dess tillgodogörande.

§ 12.

Bolaget äger rätt att efter därom gjord anmälan före utgången av tredje kalenderåret efter det år, varunder arrendeavtalet träder i kraft, åter frånträda arrendet vid utgången av det kalenderår, varunder anmälan verkställts.

§ 13.

Mom. 1. Vid arrendetidens slut bruten och uppfordrad, men ej enligt § 7 från gruvorna bortförd malm äger bolaget att, därest arrendet ej upphört på grund av uppsägning enligt § 12, hava kvarliggande under två år därefter. I den mån ifrågasvarande malm av bolaget under denna tid bortföres, skall bolaget till staten redovisa hälften av malmens enligt § 7 bestämda värde efter avdrag av eventuellt förut ej jämlikt samma paragraf avräknade omkostnader och förut ej täckta förluster från tidigare år av arrendetiden. Är malmen inom nämnda tid ej bortskaffad, tillfaller den staten utan ersättning. Vid arrendetidens slut i magasin eller dylikt i gruvan under jord befintligt brutet malmhaltigt berg tillfaller staten mot

ersättning av kostnaderna för borning och lösskjutning av detsamma, dock ej mer än som motsvarar det malmhaltiga bergets värde, beräknat efter motsvarande grunder som de, vilka angivas i § 7. Hava dessa kostnader avdragits vid den i samma paragraf nämnda beräkning av överskott, utgår ingen ersättning.

Upphör arrendet på grund av uppsägning enligt § 12, tillfaller vid arrendets slut vid och i gruvorna kvarliggande malm och malmhaltigt berg omedelbart staten.

Mom. 2. De på statens gruvor och gruvandelar belöpande, vid arrendes upphörande under liksom ovan jord befintliga, bolaget tillhöriga lösa inventarier inklusive maskiner och rullande transportmateriel har staten rätt att lösa till anskaffningsvärdet med avdrag för den i § 7, 4) omförmälda värdeminskning på grund av slitning, prisfall, bristande ändamålsenlighet eller andra omständigheter.

Mom. 3. I gruvorna under jord befintliga fasta anläggningar, i den mån de belöpa på statens gruvor och gruvandelar, tillfalla staten utan lösen.

Mom. 4. Ovan jord befintliga fasta anläggningar, i den mån de belöpa på statens gruvor och gruvandelar, äger staten vid arrendets upphörande enligt §§ 2, 8 eller 16 rätt och — i den mån de äro för den fortsatta gruvdriften nödiga och nyttiga — skyldighet att lösa efter bolagets anskaffningskostnad med avdrag för jämlikt § 7, 4) avräknade värdeminskningar. Därest bolaget äger den mark, varå sådana anläggningar, som skola lösas, äro uppförda, har staten rätt och skyldighet att jämväl lösa denna mark till bolagets anskaffningsvärde, med avdrag för eventuellt skedd värdeminskning. Vid arrendets upphörande enligt § 12 skola ovan avsedda anläggningar utan ersättning tillfalla staten.

Därest viss fast anläggning ovan jord är avsedd för såväl statens som bolagets gruvegendom och icke är för den egentliga gruvbrytningen i statens gruvor oundgängligen erforderlig, äger varken staten eller bolaget påfordra inlösen därav.

Mom. 5. Sådana i mom. 2 och 4 omförmälda inventarier och anläggningar, som icke av staten lösas och som äro belägna på statens mark, skola av bolaget bortskaffas, om de äro för gruvrörelsen hindersamma, inom ett år och i annat fall inom tre år efter arrendetidens utgång respektive efter det eventuellt påkallad skiljedom mellan parterna rörande sådan egendom fallit. Därest bolaget underlåter att inom nämnd tid borttaga dylika inventarier och anläggningar, är staten berättigad att på bolagets bekostnad borttaga desamma eller — om staten så föredrager — att utan ersättning övertaga dem.

Mom. 6. Bolaget skall i god tid före arrendetidens utgång till staten överlämna en förteckning, upptagande all den egendom, som kan enligt bestämmelserna i detta avtal bliva föremål för inlösen, med angivande av det pris, som enligt bolagets uppfattning skall jämlikt denna paragraf erläggas för respektive tillgångar. Senast inom sex månader efter arrendetidens ut-

gång skall staten skriftligen lämna bolaget meddelande om vilka anläggningar och inventarier, staten önskar tillösa sig, ävensom om de lösenbelopp, staten är villig erlægga för respektive inventarier och anläggningar. I den mån sådana meddelanden icke av staten lämnas, går staten förlustig sin lösningsrätt.

§ 14.

Alla bolagets meddelanden till staten jämlikt detta avtal, såsom uppsäningar m. m., äro riktigt framförda, om de skriftligen ingivas till kommerskollegium, liksom inbetalningar äro riktigt fullgjorda, därest de verkställts genom insättning å statsverkets giroräkning i riksbanken.

§ 15.

Arrende, som i detta avtal avses, må icke av bolaget å annan överlätas utan att staten därtill lämnat medgivande.

§ 16.

Därest bolaget uppenbarligen åsidosätter ändamålet med denna överenskommelse eller eljest skulle göra sig skyldigt till sådant brott mot detta avtal, som i avsevärdare mån menligt inverkar på statens rättigheter enligt avtalet, och icke inom skälig tid efter mottagen skriftlig erinran vidtager rättelse och lämnar skälig ersättning för uppkommen skada, är staten berättigad uppsäga detta avtal till upphörande sex månader därefter.

§ 17.

Tvist rörande tolkningen eller tillämpningen av de i detta avtal givna bestämmelser — vari inbegripas bland annat fastställande av arrendeavgifter, lösenbelopp och andra belopp, som jämlikt avtalet kunna komma att utgå, ävensom bestämmande av vilka tillgångar skola lösas — eller huruvida brott mot avtalets bestämmelser eller underlåtenhet att fullgöra detsamma föreligger eller påföljderna därav skall avgöras av skiljemän enligt lag.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Hamrin, anför efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet.

I en till Kungl. Maj:t inkommen, den 18 mars 1927 dagteknad, gemensam skrivelse hava kommerskollegium och Sveriges geologiska undersökning anfört följande:

Kommerskollegium och Sveriges geologiska undersökning.

»Den 5 mars 1925 avgåvo kommerskollegium och Sveriges geologiska undersökning gemensamt underdånigt förslag till utnyttjande av kronans gruvegendom inom Skellefteå, Norsjö, Malå, Jörns, Lycksele och Stensele socknar av Västerbottens län samt inom Arvidsjaurs socken av Norrbottens län i samband med tillgodogörandet av Centralgruppens emissionsaktiebolag tillhörig gruvegendom i samma socknar genom ett arrendeaktiebolag, i vilket staten och emissionsbolaget skulle erhålla stamaktier såsom ersättning för upplåtelse och andra prestationer enligt det förslag till avtal, som bifogades framställningen.

I meddelande till kollegium den 3 mars 1925 hade emissionsbolaget förklarat sig berett att under vissa villkor teckna avtal om samarbete med staten för ifrågavarande malmfyndigheters utnyttjande i huvudsaklig överensstämmelse med nyssnämnda förslag. Dessa villkor voro, att under 1925 års riksdag avtalet skulle från statens sida godkännas samt att beslut skulle fattas om byggande av en bredspårig statsbana från Bastuträsk fram till fyndigheterna vid Rackejaur. Samtidigt uttalade bolaget den åsikten, att avtalet borde begränsas till att i huvudsak avse den del av Skellefteformationen, som ligger väster om stambanan, och att därför Skellefteå socken icke borde ingå bland de i avtalsförslaget omförmälda socknarna.

Det ovannämnda förslaget till ordnande av samarbete mellan staten och emissionsbolaget blev emellertid icke förelagt 1925 års riksdag, vadan alltså de av emissionsbolaget uppställda villkoren för dess biträdande av förslaget icke uppfylldes och bolagets utfästelse i denna riktning förföll.

Genom de fortsatta undersökningarna inom det malmförande området hava de förutsättningar, som lågo till grund för avtalsförslaget, undergått betydande ändringar. Så har, isynnerhet genom fastställande av betydande malmtillgångar i det öster om stambanan genom övre Norrland belägna Bolidenfältet, den tidigare ifrågasatta utvecklingsplanen för fyndigheternas tillgodogörande måst revideras. Därtill bidrager även upptäckten av ytterligare ett par malmförekomster öster om banan ävensom anträffandet av

kopparmalm i ett strax väster om samma bana beläget malmfält. Den då uppgjorda planen för anordnande av kommunikationer till de fält, som närmast skulle komma i fråga till bearbetande, kan därför icke heller längre anses lämplig. Dessutom är äganderätten till de fyndigheter, som nu beräknas närmast komma ifråga för exploatering, en helt annan än vid det tidigare förslaget avgivande. Härtill bidrager isynnerhet det förhållandet, att Centralgruppens emissionsaktiebolag under sommaren 1925 överlätit den del av sin gruvegendom inom Skelleftefältet, som är belägen väster om stambanan, till det därför bildade Västerbottens gruvaktiebolag och den del, som är belägen öster om samma bana, till det samtidigt nybildade Skellefteå gruvaktiebolag.

Det sistnämnda bolaget har under åren 1925 och 1926 vid Boliden utfört anläggningar för upptagande av gruvdrift, och sådan är numera i gång därstädes i rätt betydande omfattning.

Frågan om tillgodogörande av statens i Skelleftefältet belägna malmfyndigheter har under dessa omständigheter ansetts åter böra upptagas till skärskådande.

De skäl, som ämbetsverken i skrivelsen den 5 mars 1925 särskilt framhöllo till stöd för förslaget om ett gemensamt bearbetande av malmfyndigheterna inom Skelleftefältet, voro koncentrationens betydelse för försäljningens ordnande och för gruvdriftens rationella planläggning och förvaltning ävensom för anläggningarnas successiva utveckling i mån av behov av ökad produktionskapacitet efter en för samtliga fyndigheter uppgjord plan.

För att vid nu rådande fördelning av äganderätten till de malmfyndigheter, som beräknas närmast komma ifråga för utnyttjande, erhålla en driftsorganisation av motsvarande omfattning som den, vilken av ämbetsverken tidigare förordats, erfordras överenskommelse om gemensamt bearbetande av statens och de båda ovannämnda gruvbolagens gruvandelar. Ämbetsverken hava därför i samråd med den gemensamma ledningen för de båda gruvbolagen undersökt olika tänkbara utvägar till ernående av en effektiv organisation för detta ändamål.

Bildandet av ett arrendebolag, som i anslutning till bestämmelserna i det ovannämnda förslaget av 1925 skulle arrendera de tre parternas gruvor och gruvandelar samt förädla och försälja därur vunna produkter, ansågs därvid icke utförbart, då kapital till ännu ett nytt bolag för bearbetande av Skelleftefältets malmfyndigheter så snart efter bildandet av de tvenne befintliga icke syntes möjligt att åstadkomma.

Det ifrågasattes därefter, att Västerbottens gruvaktiebolag skulle arrendera statens gruvegendom inom Skelleftefältet väster om stambanan genom övre Norrland och exploatera den tillsammans med sin egen därstädes belägna gruvegendom. Genom en sådan anordning skulle emellertid tvenne skilda företag komma att arbeta inom området, vilket icke kunde anses tillfredsställande. Så länge majoriteten i de båda bolagen förbleve samlad på en och samma hand, kunde visserligen ett intimt samarbete anses vara säkerställt, men att bygga ett avtal för lång tid på att samma förhållande i detta avseende alltjämt skulle bliva rådande, syntes icke välbetänt.

Då Skellefteå gruvaktiebolag, som ovan nämnts, redan övergått från enbart malmletning till att jämväl idka verklig gruvdrift ävensom planerar anläggande av ett förädlingsverk, syntes det i stället naturligt, att detta bolag även skulle ombesörja bearbetandet av såväl statens som Västerbottensbolagets gruvor. Från statens sida torde i sådant fall, med hänsyn till önskemålet av en enhetlig ledning av bergshanteringen inom ifrågavarande

område, böra såsom villkor för en upplåtelse till Skellefteåbolaget uppställas fordran på att upplåtelse av Västerbottensbolagets gruvegendom sker och på betryggande sätt garanteras för hela arrendetiden. På ett fullständigare sätt än genom något avtal skulle emellertid det gemensamma utnyttjandet av de båda bolagens gruvegendom inom Skelleftefältet säkerställas genom bolagens sammanslagning. En sådan sammanslagning skulle samtidigt i hög grad underlätta avslutandet av en överenskommelse från statens sida. Då bolagsledningen förklarade sig icke hava några större betänkligheter mot ett sådant sätt att lösa frågan om samarbetets organisation, ansågo ämbetsverken, att denna lösning borde läggas till grund för en blivande överenskommelse.

Sedan problemet på detta sätt förenklats till att avse ernåendet av en uppgörelse mellan staten och Skellefteåbolaget, kvarstod såsom den viktigaste frågan den om grunderna för och beräkningen av arrendeavgiften.

En fast årlig avgäld ansågs icke kunna ifrågasättas, och en avgäld, fastställd för hela arrendetiden till viss del av malmens bruttovärde, kunde icke heller beräknas tillfredsställa båda parternas berättigade krav. Någon form av nettoavgäld eller vinstandel syntes därför vara den enda framkomliga vägen. Det tidigare avtalsförslaget var grundat på vinstandelssystem med tillägg av en mindre fast royalty till upplåtarna för å deras gruvandelar bruten malm. Då emellertid vid de nu förda förhandlingarna de båda parternas bidrag till underlaget för den gemensamma driften måste erkännas vara mycket olika och bidragens inbördes värde på frågans nuvarande stadium icke kunde beräknas med erforderlig noggrannhet för att relationen dem emellan skulle kunna läggas till grund för en överenskommelse om utarrendering av statens gruvegendom mot viss på förhand angiven andel av det arrenderande bolagets vinst, ansågs samma princip icke längre tillämplig.

I 1920 års gruvlagstiftningssakkunnigas den 21 juni 1923 avgivna förslag till gruvlag finnas i 5:e kapitlet bestämmelser om jordägares rätt till andel i eller avgäld av gruvföretag, vilka, i den del de handla om avgäld, syntes kunna i stor utsträckning tagas till förebild för en överenskommelse i förevarande fråga. Grundprincipen skulle då bli, att staten i avgäld för sin upplåtna gruvegendom skulle erhålla hälften av en på visst sätt beräknad nettovinst å den malm, som komme att brytas i statens gruvor och gruvandelar. Noggranna regler för denna beräkning finnas angivna i nyssnämnda lagförslags 51 §.

Frågan om anordnandet av kommunikationer till de blivande arbetsplatserna behandlades i ämbetsverkens tidigare förslag tämligen utförligt, och utförandet av en järnvägslinje Bastuträsk (Karsbäcken)—Bjurfors—Mens-träsk—Rackejaur förordades därvid. Som redan ovan framhållits, kan dock denna plan för järnvägsbyggande icke längre anses vara aktuell.

Å ena sidan har genom upptagandet av gruvdriften vid Boliden och upptäckten av malm å andra platser öster om stambanan uppstått ett behov av järnvägar till dessa, vilket måhända bör i första hand tillgodoses, men som emellertid, då staten här icke alls eller åtminstone endast i obetydlig grad är gruvägare, icke synes böra upptagas till behandling i detta sammanhang. Å andra sidan kommer otvivelaktigt, genom gruvbrytningens upptagande vid nyssnämnda fält, arbete vid de västligaste av de gruvfält, som avsågos att betjänas med den tidigare föreslagna järnvägen, icke att under närmaste tiden upptagas, varför den västligare delen av samma bana

tillsvidare måste ställas på framtiden. Därtill kommer att platsen för ett blivande förädlingsverk ännu icke bestämts och att undersökningarna i flertalet fält ännu icke fortskridit så långt, att de sannolika transportkvantiteterna eller de lämpligaste sträckningarna av blivande kommunikationsleder kunna utan ytterligare arbeten och undersökningar med erforderlig säkerhet angivas. Icke ens sträckningen av den närmast stambanan belägna delen av malmbanan västerut lärer därför för närvarande böra fastställas. Om ett arrendeavtal nu kommer till stånd, synes följaktligen Skellefteåbolaget till att börja med nödgas verkställa vissa kompletterande undersökningar av såväl de privata gruvbolagens gruvor som de åt detsamma upplåtna staten tillhöriga gruvorna, innan det kan ikläda sig några förbindelser i samband med anordnande av järnvägsförbindelser.

Alla skäl tala alltså för att järnvägsfrågan icke nu bör sammankopplas med frågan om utarrendering av statens gruvegendom.

Genom ett avtal efter de härovan angivna linjerna torde staten icke kunna anses erhålla lika stora förmåner som enligt 1925 års förslag, i vilket staten tillförsäkrades dels royalty på i statens gruvor och gruvandelar bruten malm och dels på statens stamaktier belöpande utdelning av arrendeaktiebolagets vinst. Arrendeaktiebolaget hade icke endast skolat bryta och försälja malm utan även förädla sådan, vadan alltså staten skulle hava blivit delaktig även i den på förädlingsverksamheten uppstående vinsten. Å andra sidan behöver staten icke i samband med nu ifrågasatt avtal ikläda sig några förbindelser och kostnader för ävågbringande av järnväg till de blivande gruvorna samt erhåller garanti för viss minimiinkomst av arrendet.

Statens bidrag till den gemensamma driftsorganisationen är icke längre något oeftergivligt villkor för att verksamheten skall kunna bedrivas, och staten torde därför knappast kunna med framgång göra anspråk på andel i vinst av hela rörelsen i större utsträckning än som svarar mot vinsten i ett gruvföretag, inriktat på enbart malmförsäljning från statens gruvor. Emedan den hittillsvarande erfarenheten av marknaden för från Skelleftefältet påräkneliga produkter ger anledning befara, att konjunkturerna för dessa komma att bliva mycket växlande, har det ansetts ofrånkomligt att medgiva utjämning av vinstberäkningen på hela arrendeperioden. Vid sådant förhållande skulle det måhända kunna ifrågasättas att kräva högre vinstandel än den nu föreslagna. Det torde dock i detta sammanhang böra beaktas, att i såväl kollegii som i andra yttranden över meromnämnda lagförslag uttryck gavs åt den uppfattningen, att den däri angivna vinstandelen vore vid lagförslagets villkor, som icke medgävo utjämning mellan olika år, allt för hög. Med hänsyn till den allmänna betydelsen av driftens upptagande och bedrivande efter rationella linjer med därav följande inhemsk produktion av för landet viktiga mineral och metaller samt beredande av arbetstillfällen, anse sig ämbetsverken emellertid böra förorda avslutande av ett avtal efter omförmälda grunder.»

I enlighet med ovan anförda principer och i tillämpliga delar i anslutning till avtalsförslaget den 5 mars 1925 hava ämbetsverken gemensamt med ledningen för gruvbolagen utarbetat följande avtalsförslag:

Förslag till avtal.

Mellan svenska staten, å ena sidan, och Skellefteå gruvaktiebolag, nedan kallat bolaget, å andra sidan, är, i ändamål att, i den mån ekonomiska och tekniska betingelser föreligga, till gemensam fördel utnyttja de fyndigheter, som finnas inom nedan angivna område (»socknarna»), vare sig dessa fyndigheter tillhöra den ena eller andra av de avtalsslutande parterna, följande överenskommelse träffad.

§ 1.

Bolaget arrenderar statens nu ägda och framdeles förvärvade gruvegen-
dom inom ett område omfattande inom Västerbottens län Skellefteå, Jörns,
Norsjö och Malå socknar samt den del av Lycksele socken, som ligger norr
om linjen från rågångshörnet Lycksele—Norsjö—Kalvträsk till rågångs-
hörnet Lycksele—Sorsele—Stensele, ävensom inom Norrbottens län den del
av Arvidsjaur socken, som ligger söder om linjen från rågångshörnet Jörn
—Arvidsjaur—Piteå till rågångshörnet Arvidsjaur—Malå—Sorsele, vilket om-
råde här nedan kallas »socknarna».

§ 2.

Arrendetiden skall utgöra tiden från det detta avtal träder i kraft —
vilket sker i och med det att det av båda kontrahenterna undertecknats —
intill utgången av sextionde kalenderåret efter det år, under vilket ikraft-
trädandet sker, eller den tidigare tidpunkt avtalet eventuellt upphör på
grund av uppsägning jämlikt §§ 8, 12 eller 16.

§ 3.

Mom. 1. I genom detta avtal upplåten gruvegen-
dom inbegripas såväl in-
mutare- och jordägarandelar i utmålslagda malmfyndigheter i den mån de
tillhöra staten som enligt 30 § gruvstadgan inlösta områden i dagen.

Mom. 2. Den under tiden för upplåtelsen brutna malmen, vartill i detta
avtal räknas alla inmutningsbara mineral och de övriga produkter, som
eventuellt kunna under arrendetiden utvinnas ur gruvegen-
domen, skall vara bolagets egendom.

§ 4.

Mom. 1. Staten förbinder sig att giva bolaget del av resultatet av alla
sina verkställda undersökningar och beräkningar, inklusive kartor och andra
handlingar, rörande den upplåtta gruvegen-
domen samt om dennas tillgodo-
görande.

Mom. 2. Så snart staten under arrendetiden på grund av jordägar-
ande, genom inmutning eller på annat sätt blir ägare till gruvegen-
dom inom »socknarna», skall statens rätt att tillgodogöra densamma omedelbart till-
komma bolaget i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

§ 5.

Staten lämnar, i den mån gällande lagstiftning medgiver, bolaget rätt att
fritt inmuta på kronojord inom »socknarna» respektive, därest blivande lagstift-
ning skulle komma att lägga hinder i vägen därför, rätt att på annat sätt
utan särskild ersättning till staten förvärva motsvarande utnyttjningsrätt
till malmfyndigheter å kronojord inom »socknarna». Sålunda tillkommen
gruvegen-
dom skall tillfalla staten och ingå i arrendet enligt detta avtal.

Under arrendetiden är dock bolaget befriat från erläggande av arrendeavgift för i sådan gruvegendom ingående inmutareandel, respektive däremot svarande hälft i annorlunda förvärvad rätt.

§ 6.

Mom. 1. Bolaget äger under arrendetiden rätt att få åt sig på arrende å intill 50 år upplåten sådan staten tillhörig mark inom »socknarna», som är behövlig för gruv- och förädlingsanläggningar med därtill hörande transportvägar, upplagsplatser, bostäder etc.

Den årliga arrendeavgiften därför skall utgöra 6 procent av det arrenderade områdets värde vid tiden för sådant arrendes ikraftträdande, beräknat efter de värderingsgrunder, som i trakten allmänt gälla för liknade mark med den användning marken hade före utarrenderingen. Avgiften för sådant markerande erlägges för kalenderår före dettas utgång.

Mom. 2. Bolaget äger rätt att uppsäga varje dylikt arrende att upphöra ett år efter uppsägning. Tiden för dylikt arrende skall vara oberoende av tiden för arrendet av statens gruvegendom; dock skall, då arrende av staten tillhörig gruva upphör, arrendet av sådan mark, som är nödvändig för gruvrörelsens bedrivande i ifrågavarande gruva, samtidigt upphöra.

Mom. 3. Bolaget är skyldigt att vid frånträdande av arrende enligt denna paragraf betala ersättning för den nedsättning i områdets vid arrendetillträdet åsatta värde, som må hava åsamkats området ifråga under arrendet.

§ 7.

För utnyttjandet av den genom detta arrendeavtal upplåtna gruvegendomen betalar bolaget till staten en arrendeavgift motsvarande hälften av det överskott, som enligt nedan angivna grunder beräknas uppstå på den malm, som av bolaget brytes i och bortföres från statens gruvor och gruvandelar i »socknarna». Malmen betraktas härvidlag såsom bortförd, så snart den, även om den är osåld, borttransporterats från upplag i gruvans närhet till skeppningshamn, förädlingsverk eller därmed jämförlig plats.

Nämnda överskott skall för varje kalenderår beräknas på följande sätt:

Först beräknas saluvärdet vid gruvan vid kontant försäljning av all från statens gruvor och gruvandelar härstammande, av bolaget under ifrågavarande år bortförd malm i det tillstånd, vari den — eventuellt efter skrädning eller anrikning — befinnes vid avsändningen. För malm, som avses att tillgodogöras i bolagets egna förädlingsverk, fastställes saluvärdet av en nämnd av tre personer, av vilka en utses av staten, en av bolaget och den tredje av Tekniska högskolans styrelse för en tid av tre år i sänder. Nämnden sammanträder en gång årligen eller eljest när det av part påkallas. Kostnaderna för nämnden betalas av bolaget. Värdet skall av nämnden bestämmas till det försäljningspris, som kunnat för ifrågavarande malmpartier vid leveranstillfället ernås vid försäljning till utomstående. I det fall, att bolaget tillgodogjort sig malm, som med hänsyn till skrädning och anrikning ej varit i för varans förmånligaste placering hos utomstående erforderligt koncentrerat skick, skall emellertid den av bolaget tillgodogjorda malmen värderas efter det försäljningspris, som vid samma tidpunkt kunnat från utomstående uppnås för den sålunda mer koncentrerade varan, med avdrag för de kostnader, som en dylik bearbetning skolat medföra. I dessa kostnader skall med nödig säkerhetsmarginal för oförutsedda utgifter inräknas efter vanliga grunder beräknad ränta å investerat kapital samt amortering,

tillräckligt stor för att säkerställa de tänkta anläggningarnas slutamorterande under den tid, som med hänsyn till känd malmtillgång och andra omständigheter med säkerhet kan beräknas därför. Den prissättning, som bestämmas av nämndens flertal, får icke av parterna överklagas. De uppgifter, som av bolaget tillhandahållas nämnden, skola behandlas konfidentiellt.

Från de sammanlagda saluvärdesbelopp, som sålunda erhållas för från statens gruvor och gruvandelar under året bortförd malm, skall avdrag göras för samtliga å statens av arrendet omfattade gruvor och gruvandelar belöpande under året uppkomna kostnader, nämligen:

1) direkta utgifter för utmålsläggning, försvar, undersöknings- och tillredningsarbeten, brytning, uppfordring, avfraktning, vattenundanhållning, skrädning, sovring, anrikning och andra arbeten vid gruvdriften samt för reparation och underhåll av för gruvdriften avsedda byggnader och andra anläggningar, maskiner, redskap och inventarier;

2) allmänna omkostnader såsom förvaltnings-, försäkrings- och understöds-kostnader, i den mån omkostnaderna stå i rimligt förhållande till omfattningen av gruvdriften (till allmänna omkostnader räknas ej räntor);

3) å gruvföretaget belöpande under ifrågavarande år utbetalade skatter och onera; dock ej sådana skatter, som beräknas å inkomsten å ifrågavarande gruvrörelse;

4) till ifrågavarande år hänförlig värdeminskning å sådana bygnader, inklusive bostadsbyggnader etc., och andra anläggningar, maskiner, redskap och inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i gruvdriften, vilken värdeminskning skall beräknas med hänsyn såväl till den slitning, som trots noggrant underhåll och aktsam vård drabbar egendomen, som ock till den tid, egendomen kan beräknas komma till användning för sitt ändamål, ävensom den värdeminskning, inneliggande lager av förbrukningsartiklar för gruvdriften undergått under året; så snart viss egendom blivit genom avdrag enligt detta moment till fullo amorterad, skall vidare avdrag för värdeminskning därav givetvis ej ske;

5) sex procent ränta å värdet den 1 juli av följande för gruvdriften avsedda tillgångar nämligen: byggnader, inklusive bostadsbyggnader etc., och andra anläggningar, maskiner, redskap och inventarier, som äro avsedda för stadigvarande bruk i gruvdriften, samt lager av förbrukningsartiklar för gruvdriften; skolande dessa tillgångar härvid upptagas till de värden, var till de enligt bestämmelserna i gällande lag om aktiebolags balansräkning må upptagas, varvid dock lagret av förbrukningsartiklar icke under några omständigheter må upptagas till högre belopp än som motsvarar kostnaderna för deras anskaffande.

Från det överskott, som erhålles efter avdrag för årets kostnader, skall slutligen före arrendeavgiftens beräknande avdrag göras för

6) den förlust, som under tidigare år av arrendetiden eventuellt uppstått å ifrågavarande rörelse, beräknad enligt samma grunder, jämte ränta därå efter 6 procent p. a. — givetvis i den mån densamma icke tidigare avdragits.

§ 8.

Mom. 1. Arrendeavgiften skall under tio år räknat från och med fjärde kalenderåret näst efter det år, varunder detta avtal träder i kraft, utgå med minst etthundratusen (100,000) kronor årligen. När arrendeavgiften för ett år enligt i föregående paragraf angivna beräkningsgrunder skulle hava understigit 100,000 kronor, skall skillnaden jämte ränta därå efter 6 procent p. a.

täckas genom motsvarande avdrag från arrendeavgifterna för efterföljande år under arrendetiden, i den mån dessa enligt samma beräkningsgrunder överskjuta garantisumman. Senast ett år före utgången av ifrågavarande tioårsperiod liksom senast ett år före utgången av varje följande tioårsperiod av arrendetiden äger part påkalla förhandling om revision av avgäldens minimibelopp för nästkommande tioårsperiod. Uppnås icke därvid överenskommelse om ändring av minimibeloppet, skall detta fortfarande utgå med 100,000 kronor per år, men bolaget äger då rätt uppsäga avtalet att upphöra ett år efter uppsägningen.

Mom. 2. Intill dess ovannämnda garantibelopp å 100,000 kronor per år börjar utgå, respektive intill dess avtalet dessförinnan upphör jämlikt § 12, skall bolaget å kronojord inom »socknarna» efter samråd med kommerskollegium och chefen för Sveriges geologiska undersökning utföra malmletnings-, undersöknings- och andra arbeten, såsom geologiska undersökningar, elektriska mätningar, borrhningar, malmblootningar, schaktsänkningar och anläggningar för sammanlagt minst 50,000 kronor per år räknat. Jämlikt § 5 skola av bolaget under denna tid verkställda inmutningar å kronojord tillfalla staten, oavsett om bolaget begagnar sig av rätten enligt § 12 att uppsäga avtalet inom tre år efter arrendeavtalets ikraftträdande.

§ 9.

Bolaget skall senast den 30 april varje år tillstålla staten en tablå över beräkningen av arrendeavgiften för nästföregående år. Tablåen skall innehålla erforderliga uppgifter angående de i § 7 angivna förhållanden samt vara åtföljd av bestyrkta utdrag ur räkenskaperna för gruvföretaget, analysattester och andra handlingar, allt i den mån det erfordras för styrkande av i tablån lämnade uppgifter, ävensom uppgift på de av den i § 7 omnämnda nämnden fastställda värdena för under nämnda år av bolaget för användning inom eget förädlingsverk bortförd malm. Erinringar mot av bolaget sålunda lämnad redovisning må icke framställas senare än tre månader efter dess mottagande.

Senast den 30 april varje år skall bolaget även till staten erlägga den sålunda uträknade å föregående år belöpande arrendeavgiften. Sker det ej, vare bolaget pliktigt att från nämnda dag betala ränta på avgiftens belopp efter sex procent p. a.

§ 10.

Staten äger att på bolagets bekostnad anställa två kontrollanter, som hava att kontrollera de i §§ 7, 8 mom. 2, och 9 avsedda uppgifter och beräkningar och i därför erforderlig omfattning äga taga del av bolagets räkenskaper. Uppgifter, som av bolaget sålunda tillhandahållas statens kontrollanter, skola behandlas konfidentiellt.

§ 11.

Mom. 1. Bolaget är skyldigt att giva gruvegendomen skälig vård samt att vid gruvrörelsens bedrivande i övrigt taga hänsyn till statens intressen ävensom att vid gruvor med känd, brytvärd malmtillgång till arrendetidens slut underhålla de anläggningar med därtill hörande inventarier, som erfordras för gruvrörelsens rationella bedrivande.

Mom. 2. Bolaget ansvarar för försvaret av samtliga under detta avtal inbegripna utmålslagda fyndigheter och får endast efter statens godkännande låta sådan fyndighet sönas. Bolaget är dock berättigat att när som helst

under arrendetiden genom skriftlig anmälan till staten återlämna upplåten fyndighet. Därest staten inom två månader efter mottagandet av ifrågasvarande anmälan skriftligen påfordrar fyndighetens fortsatta försvar, åligger det bolaget att fortsätta försvaret av ifrågasvarande utmål, därest bolagets anmälan verkställts före den 30 juni, intill utgången av samma år, men i annat fall intill nästföljande års utgång. Staten är efter mottagandet av bolagets nyssnämnda meddelande berättigad att fritt förfoga över sagda gruvegendom, vilken då icke längre omfattas av bolagets nyttjanderätt.

Mom. 3. Bolaget skall, då malm blottats å på grund av medgivandet i § 5 verkställd inmutning å kronojord, därå söka utmål, varvid utmålsläggningen skall ske i statens namn.

Mom. 4. Gruvarbetet å upplåten egendom skall under arrendetiden bedrivas på sådant sätt, att, i den mån vid arrendetidens slut kvarvarande malmtillgångar det tillåta, arbete i oförminskad omfattning därefter icke försvåras.

Mom. 5. Vid återlämnandet av upplåten gruvegendom skall bolaget utan ersättning tillhandahålla staten resultatet av alla under arrendetiden gjorda gruvarbeten, undersökningar och beräkningar, inklusive kartor och övriga handlingar, angående statens sålunda återfallande gruvegendom och dess tillgodogörande.

§ 12.

Bolaget äger rätt att efter därom gjord anmälan före utgången av tredje kalenderåret efter det år, varunder arrendeavtalet träder i kraft, åter frånträda arrendet vid utgången av det kalenderår, varunder anmälan verkställts.

§ 13.

Mom. 1. Vid arrendetidens slut bruten och uppfordrad, men ej enligt § 7 från gruvorna bortförd malm äger bolaget att, därest arrendet ej upphört på grund av uppsägning enligt § 12, hava kvarliggande under två år därefter. I den mån ifrågasvarande malm av bolaget under denna tid bortföres, skall bolaget till staten redovisa hälften av malmens enligt § 7 bestämde värde efter avdrag av eventuellt förut ej jämlikt samma paragraf avräknade omkostnader och förut ej täckta förluster från tidigare år av arrendetiden. Är malmen inom nämnda tid ej bortskaffad, tillfaller den staten utan ersättning. Vid arrendetidens slut i magasin eller dylikt i gruvan under jord befintligt brutet malmhaltigt berg tillfaller staten mot ersättning av kostnaderna för borrhning och lösskjutning av detsamma, dock ej mer än som motsvarar det malmhaltiga bergets värde, beräknat efter motsvarande grunder som de, vilka angivas i § 7. Hava dessa kostnader avdragits vid den i samma paragraf nämnda beräkning av överskott, utgår ingen ersättning.

Upphör arrendet på grund av uppsägning enligt § 12, tillfaller vid arrendets slut vid och i gruvorna kvarliggande malm och malmhaltigt berg omedelbart staten.

Mom. 2. De på statens gruvor och gruvandelar belöpande, vid arrendets upphörande under liksom ovan jord befintliga, bolaget tillhöriga lösa inventarier inklusive maskiner och rullande transportmateriel har staten rätt att lösa till anskaffningsvärdet med avdrag för den i § 7, 4) omförmälda värde-minskning på grund av slitning, prisfall, bristande ändamålsenlighet eller andra omständigheter.

Mom. 3. I gruvorna under jord befintliga fasta anläggningar, i den mån de belöpa på statens gruvor och gruvandelar, tillfalla staten utan lösen.

Mom. 4. Ovan jord befintliga fasta anläggningar, i den mån de belöpa på statens gruvor och gruvandelar, äger staten vid arrendets upphörande enligt §§ 2, 8 eller 16 rätt och — i den mån de äro för den fortsatta gruvdriften nödiga och nyttiga — skyldighet att lösa efter bolagets anskaffningskostnad med avdrag för jämlikt § 7, 4) avräknade värdeminskningar. Därest bolaget äger den mark, varå sådana anläggningar, som skola lösas, äro uppförda, har staten rätt och skyldighet att jämväl lösa denna mark till bolagets anskaffningsvärde, med avdrag för eventuellt skedd värdeminskning. Vid arrendets upphörande enligt § 12 skola ovan avsedda anläggningar utan ersättning tillfalla staten.

Därest viss fast anläggning ovan jord är avsedd för såväl statens som bolagets gruvegendom och icke är för den egentliga gruvbrytningen i statens gruvor oundgängligen erforderlig, äger varken staten eller bolaget påfordra inlösen därav.

Mom. 5. Sådana i mom. 2 och 4 omförmälda inventarier och anläggningar, som icke av staten lösas och som äro belägna på statens mark, skola av bolaget bortskaffas, om de äro för gruvrörelsen hindersamma, inom ett år och i annat fall inom tre år efter arrendetidens utgång respektive efter det eventuellt påkallad skiljedom mellan parterna rörande sådan egendom fallit. Därest bolaget underlåter att inom nämnd tid borttaga dylika inventarier och anläggningar, är staten berättigad att på bolagets bekostnad borttaga desamma eller — om staten så föredrager — att utan ersättning övertaga dem.

Mom. 6. Bolaget skall i god tid före arrendetidens utgång till staten överlämna en förteckning, upptagande all den egendom, som kan enligt bestämmelserna i detta avtal bliva föremål för inlösen, med angivande av det pris, som enligt bolagets uppfattning skall jämlikt denna paragraf erläggas för respektive tillgångar. Senast inom sex månader efter arrendetidens utgång skall staten skriftligen lämna bolaget meddelande om vilka anläggningar och inventarier, staten önskar tillösa sig, ävensom om de lösenbelopp, staten är villig erlägga för respektive inventarier och anläggningar. I den mån sådana meddelanden icke av staten lämnas, går staten förlustig sin lösningsrätt.

§ 14.

Alla bolagets meddelanden till staten jämlikt detta avtal, såsom uppsägningar m. m. äro riktigt framförda, om de skriftligen ingivas till Kommerskollegium, liksom inbetalningar äro riktigt fullgjorda, därest de verkställts genom insättning å statsverkets giroräkning i Riksbanken.

§ 15.

Arrendet må icke av bolaget å annan överlätas utan att staten därtill lämnat medgivande.

§ 16.

Därest bolaget uppenbarligen åsidosätter ändamålet med denna överenskommelse eller eljest skulle göra sig skyldigt till sådant brott mot detta avtal, som i avsevärdare mån menligt inverkar på statens rättigheter enligt avtalet, och icke inom skälig tid efter mottagen skriftlig erinran vidtager rättelse och lämnar skälig ersättning för uppkommen skada, är staten berättigad uppsäga detta avtal till upphörande sex månader därefter.

§ 17.

Tvist rörande tolkningen eller tillämpningen av de i detta avtal givna bestämmelser — vari inbegripas bland annat fastställande av arrendeavgifter, lösenbelopp och andra belopp, som jämlikt avtalet kunna komma att utgå, ävensom bestämmande av vilka tillgångar skola lösas — eller huruvida brott mot avtalets bestämmelser eller underlåtenhet att fullgöra detsamma föreligger eller påföljderna därav skall avgöras av skiljemän enligt lag.

Rörande de särskilda bestämmelserna i ovan återgivna förslag hava ämbetsverken anfört följande:

§ 1.

*Special-
motivering.*

»Det geografiska område, för vilket överenskommelsen skulle gälla, innefattar huvudparten av det s. k. Skelleftefältet eller de härstädes uppträdande sulfidmalmförande bergarterna. Socknarna Skellefteå, Jörn, Norsjö och Malå ingå helt i området, under det att av Lycksele och Arvidsjaur endast den norra respektive södra delen ansetts böra medtagas, då det endast är inom dessa delar, som brytvärda fyndigheter av ifrågavarande slag hittills påträffats eller med större grad av sannolikhet kunna förväntas.

§ 2.

Arrendetiden har liksom i 1925 års förslag satts till 60 år eller samma tidrymd, efter vilken kronan enligt 1920 års gruvlagstiftningssakkunnigas förslag skulle äga rätt att övertaga av enskilda inmutade gruvor. Bestämmelsen om tiden för avtalets ikraftträdande får ses i samband med den förut nämnda förutsättningen för avtalet, att Västerbottens gruvaktiebolag skall uppgå i Skellefteå gruvaktiebolag, så att avtalet från statens sida icke undertecknas förrän nämnda villkor uppfyllts.

§ 3.

Här definieras betydelsen i avtalet av gruvegendom i moment 1 och av malm i moment 2.

§ 4.

För ett rationellt utnyttjande av gruvegendomen erfordras en så noggrann kännedom om densamma som möjligt, varför staten bör förbinda sig att tillhandahålla resultatet av sina undersökningar. Att nyttjanderätten till gruvegendom, som staten förvärvar under avtalets giltighetstid, omedelbart skall övergå till bolaget, kan synas självklart, men har dock i moment 2 fastslagits.

§ 5.

Då avtalet avser att till gemensamt bästa utnyttja såvitt möjligt all gruvegendom inom 'socknarna', både nu kända och under arrendetiden upptäckta fyndigheter, har det syntts lämpligt, att bolaget tillerkännes rätt att, i den mån gällande lagstiftning medgiver, fritt inmuta å kronojord därstädes. På grund av gruvlagstiftningsfrågans för närvarande svävande läge, har det syntts erforderligt att, i händelse av ändrad lagstiftning, medgiva bolaget en mot inmutningsrätten svarande fördel. Vid arrendetidens slut skulle emellertid sålunda förvärvad rätt helt tillfalla staten, under det att bolaget under arrendetiden icke ansetts böra belastas med arrendeavgift för inmutareandelen i genom dess arbete upptäckt fyndighet.

§ 6.

För arbetets behöriga bedrivande erfordras mark för både anläggningar och bostäder m. m., och, i den mån denna erforderliga mark tillhör staten, synes den böra upplåtas till bolaget på arrende. Med det intresse, både direkt och indirekt, som staten kommer att hava i bolagets verksamhet, synes det även kunna förväntas att, där för verksamheten erforderlig mark tillhör enskilda och för dess förvärv särskilt tillstånd erfordras, sådant även kommer att givas bolaget.

§ 7.

Bestämmelserna om arrendeavgiften och dess beräkning hava, såsom redan nämnts, hämtats från § 51 i 1920 års gruvlagstiftningssakkunnigas förslag. På grund av svårigheten att värdera vissa mineraliska produkter, t. ex. svavelkis med lägre svavelhalt än den i gängse marknadsvara, vilka endast vid vissa, särskilt gynnsamma konjunkturer kunna avyttras och få något värde alls, har uteslutits bestämmelsen att värdet å befintligt lager av mineraliska produkter skulle medräknas i värdet av den producerade malmen, och detta sistnämnda värde fastställts till enbart värdet av bortförd malm.

Malm av den kvalitet, som avses för förädling i bolagets förädlingsverk, torde icke komma att försäljas, varför dess värde icke kan fastställas genom direkt jämförelse med de pris, som erhållas vid verklig försäljning. Inhämtande av köpeanbud torde icke heller som regel kunna användas härför. Det har därför ansetts nödvändigt att inrätta en särskild sakkunnig nämnd, åt vilken bestämmandet av saluvärdet å dylik malm anförtros. Värdet vid förädlingsverket av en viss malm, som skall därstädes vidare bearbetas, är oberoende av läget av den gruva, varifrån malmen kommer. Värdet vid gruvan åter av en viss malm är ofta i hög grad beroende av läget av det förädlingsverk, till vilket malmen skall levereras, då transportkostnaden direkt eller indirekt kommer att belasta leverantören. Vid transport av malm från gruvor i Norsjö eller Malå socknar till förädlingsverk vid Boliden eller på annan plats i Skellefteå socken spelar fraktkostnaden icke på långt när så stor roll, som om samma malm skall sändas till smältverk i Tyskland eller England, vilka närmast få räknas som avnämare av den koppar- och arsenikmalm, som kan exporteras. För att motverka den nackdel för staten, som otvivelaktigt ligger däri, att den malm från statens gruvor, som fraktas till förädlingsverk i Västerbotten, belastas med kostnader för transport till längre bort befintliga smältverk, har intagits en bestämmelse därom, att värdet å sådan malm skall, oavsett den grad av på mekanisk väg åstadkommen koncentration, densamma må hava vid bortförandet, beräknas som om den hade den för malmens förmånligaste försäljning till utomstående erforderliga koncentrationen. Genom en högre koncentration av metallinnehållet minskas bland annat bruttovikten och följaktligen fraktkostnaden, men å andra sidan drager arbetet härmed vissa kostnader och kan icke verkställas utan metallförlust, varför koncentrationen icke bör drivas för långt. Den förmånligaste koncentrationen torde med varierande metall- och fraktnoteringar vid skilda tider ligga på olika höjd.

Enligt grundprincipen för arrendeavtalet skola staten och bolaget lika dela den på det valda sättet beräknade vinsten på gruvrörelsen i statens gruvor, varvid det emellertid på grund av att gruvdriften måste planläggas och ordnas på lång sikt ansetts berättigat, att en utjämning på hela arrendetiden medgäves, så att en under något år uppkommen förlust å rörelsen skulle få avdragas å de efterföljande årens överskott före beräkning av arrendeavgift. Bestämmelse härom har intagits i punkt 6).

§ 8.

Staten måste givetvis fordra, att arbete verkligen kommer att i tillbörlig omfattning bedrivas å statens gruvegendom, och för att säkerställa denna fordran har bestämmelse om en minimiarrendeavgift av 100,000 kronor om året insatts, vilken skall utgå oavsett resultatet av den i föregående paragraf omnämnda beräkningen. Då emellertid fortsatta undersökningar och tillredningsarbeten samt utförande av anläggningar för driften måste föregå dess bedrivande i full storlek, har det ansetts rimligt, att den garanterade minimisumman skall utgå först från och med fjärde året. En utjämning mellan goda och dåliga år är även här förutsatt, dock så att den garanterade minimisumman alltid skall utgå.

På grund av den än så länge ofullständiga kännedomen om beskaffenheten av statens nuvarande och blivande gruvegendom inom 'socknarna' är det mycket möjligt, att den nu angivna minimisumman kan i framtiden från endera sidan befinnas vara olämpligt vald. För att möjliggöra rättelse av begänget misstag härutinnan, medgives båda parterna rätt att vart tionde år påkalla förhandling om revision av minimibeloppet för en tidrymd av 10 år i sänder. Då det vid en ogynnsam utveckling av konjunkturerna och andra förhållanden kunde bliva allt för betungande för bolaget att betala minimiarrende till oförändrat belopp, har bolaget ansetts böra erhålla rätt att, om överenskommelse om nytt sådant icke träffas, uppsäga avtalet.

Jämväl under den första tiden — innan minimiavgift börjar utgå — bör garanti givas för att arbeten komma till utförande i icke allt för ringa omfattning. Det har därvidlag ansetts erforderligt, att bolaget förbinder sig att på undersöknings- och tillredningsarbeten m. m. å kronojord inom 'socknarna' under denna tid årligen nedlägga minst 50,000 kronor.

§ 9.

Bestämmelserna om bolagets redovisning angående driftsresultatet och erläggande av arrendeavgiften äro i tillämpliga delar hämtade från 52 § i förut nämnda gruvlagsförslag.

§ 10.

I likhet med stadgandet i § 8 i den s. k. varpmalmsöverenskommelsen 1911 mellan staten och Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag har staten här tillerkänts rätt att på bolagets bekostnad låta kontrollera avtalets efterlevnad, speciellt avgäldens beräkning. För att begränsa utgifterna för kontrollen har emellertid kontrollanternas antal bestämts till allenast två.

§ 11.

Denna paragraf innehåller diverse bestämmelser om bolagets skyldighet att vårda och ansvara för upplåten gruvegendom jämte anläggningar ävensom att vid upphörande av arrendet, helt eller delvis, utan ersättning giva staten del av sin kännedom om fyndigheterna med kartor och handlingar.

§ 12.

Då det icke kan anses uteslutet att fortsatta undersökningar giva ett nedslående resultat eller andra omständigheter göra det omöjligt för bolaget att upptaga verksamheten i förutsatt omfattning, synes billigheten fordra, att bolaget medgives rätt att inom tredje kalenderåret efter det år, varunder arrendeavtalet träder i kraft, uppsäga detsamma.

§ 13.

Denna paragraf innehåller bestämmelser om parternas rättigheter och skyldigheter vid arrendets upphörande i avseende å befintlig malm och lösbrutet berg samt anläggningar och inventarier. Därvid har särskilt iakttagits, att, därest arrendet skulle komma att upphöra under de första åren på grund av uppsägning enligt § 12, staten icke betungas med någon lösningskyldighet, utan har istället för sådant fall staten tillförsäkrats rätt till såväl fasta anläggningar som kvarvarande brutna mineraliska produkter utan ersättning.

§ 14.

Bolagsledningen har önskat få i avtalet intagna bestämmelser angående rätta sättet för meddelanden och inbetalningar till staten i anledning av avtalet, varför regler härför angivits.

§ 15.

I betraktande av de rättigheter av skilda slag, som staten genom detta avtal upplåter, torde det vara ofrånkomligt, att överlåtelse av rätt enligt avtalet icke får ske utan statens godkännande.

§ 16.

Därest bolaget skulle i avsevärdare mån eftersätta sina skyldigheter enligt avtalet eller bryta däremot till men för staten, synes det uppenbart, att staten, om rättelse icke på anmodan vidtages, bör äga rätt att uppsäga avtalet.

§ 17.

Detta avtals bestämmelser synas vara av sådan beskaffenhet, att tvist rörande tolkningen eller tillämpningen av dem lämpligen kan hänskjutas till skiljemän för avgörande.»

Ämbetsverkens framställning avslutas på följande sätt:

»Då det nu ifrågasatta avtalet dels omfattar jämväl sådan gruvegendom (inmutareandelar), om vars upplåtande några föreskrifter icke finnas utfärdade, och dels avser längre tid än den, för vilken riksdagen, senast i skrivelse nr 256 den 21 maj 1926, medgivit Eders Kungl. Maj:t att på arrende upplåta kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor, torde riksdagens medverkan till detsamma vara erforderlig.

Ämbetsverken få på grund av vad ovan anförts hemställa om vidtagande av åtgärd för träffande av avtal om upplåtelse till Skellefteå gruvaktiebolag av staten tillhörig gruvegendom inom de ovan angivna 'socknarna' i huvudsaklig överensstämmelse med närlagda förslag, som bolaget förklarar sig godkänna.»

Domänstyrelsen, som genom remiss anbefallts att avgiva utlåtande i anledning av bestämmelserna i 6 § av det upprättade förslaget, har i förvarande avseende anfört följande:

»Styrelsen får till en början erinra, att all den staten tillhöriga mark, som omförmäles i 6 § mom. 1, ej torde vara för ändamålet disponibel. Sålunda finnas inom socknarna utmål vid kronans strömfall, vilka förvaltas

Domänstyrelsen.

av vattenfallsstyrelsen. Huruvida inom socknarna finnes sådan staten tillhörig mark, som disponeras för rikets försvar, kan styrelsen icke med bestämdhet avgöra, men vill styrelsen hålla för sannolikt att så är fallet. Statens järnvägar och telegrafverket disponera även staten tillhörig mark i berörda orter.

Vad så angår den statens mark, som är ställd under styrelsens förvaltning och inseende, har å denna ett betydande antal upplåtelse till enskilda skett jämlikt gällande författningar såsom skogstorp, odlingslägenheter och kolonat. Å denna mark hava jämväl vissa områden upplåtits i annan ordning såsom för elektriska ledningar, flottleder, vägar m. m. dylikt.

För dylik staten tillhörig mark, vilken upplåtits eller tagits i bruk för visst ändamål, synes, om upplåtelse därav skulle ifrågakomma, särskild ersättning böra av bolaget gäldas till nyttjanderättsinnehavaren för det men denne kan komma att lida av upplåtelsen, och i varje fall sådan upplåtelse böra ske med förbehåll av enskild rätt. För att sålunda förhindra att den ifrågasatta markupplåtelsen må föranleda oberäknade konsekvenser, synes den statens mark, som bör få komma till användning för avsedda ändamålet, böra inskränkas till att omfatta 'sådan inom socknarna belägen staten tillhörig mark, vilken står under domänstyrelsens förvaltning och icke disponerats för visst ändamål'. Till 6 § mom. 1 synes därför böra tilläggas: Med sådan staten tillhörig mark avses mark, som står under domänstyrelsens förvaltning och icke disponerats för visst ändamål.

Vad förslaget i övrigt angår har styrelsen fäst sin uppmärksamhet vid att stadgande saknas i fråga om disposition av växande skog, som å arrendeområde kan finnas. Styrelsen får ifrågasätta införande i nämnda paragraf, förslagsvis efter dess första stycke, av följande bestämmelse:

'Å sålunda upplåtet markområde befintlig skog må ej fällas utan föregående utsyning av vederbörande jägmästare och skall av bolaget lösas efter jägmästarens värdering enligt vid avverkningstillfället gängse pris i trakten.'

Beträffande det föreslagna sättet för arrendeavgiftens beräkning anser sig styrelsen böra framhålla, att marken ifråga före utarrenderingen kan vara att hänföra till mark av mera värderikt slag, exempelvis tomtmark, men för tillfället ligga helt oanvänd. Ett hänsynstagande vid värdesättningen uteslutande till markens användning, såsom förslaget synes avse, torde därför ej vara lämpligt, varför styrelsen får föreslå, att ur ifrågavarande paragrafs andra stycke må utgå orden »med den användning, marken hade före utarrenderingen».

Med avseende å arrendetidens föreslagna längd vill det synas, att med hänsyn till därunder inträffande förändringar i penningvärde och markvärde det vore lämpligt, att arrendeavgiften å vissa tider underkastades revision; och anser styrelsen, att i sådant hänseende ett stadgande av förslagsvis följande lydelse bör införas efter stadgandet om den första arrendeavgiften:

'Den sålunda bestämda arrendeavgiften skall vid början av varje ny tioårsperiod undergå revision och kunna av staten med hänsyn till då rådande förhållanden höjas.'

I anslutning härtill synes 3 mom. av 6 § böra ändras.

Vidare tillåter sig styrelsen föreslå, att bolaget måtte åläggas att utan avkortning å arrendeavgift eller ersättning annorledes ansvara för alla skatter och utskylder, av vad slag de vara må, som kunna åvila på grund av avtalet upplåtet område.

Slutligen kan styrelsen ej underlåta framhålla, att av de två slag av arrenden, det föreliggande förslaget avser, endast det om gruvegendom synes vara åsyftat i 15 §. Är denna styrelsens uppfattning riktig, anser sig styrelsen böra ifrågasätta, att den bestämmelse i fråga om arrendeöverlåtelse, som nämnda paragraf innehåller, jämväl må omfatta arrende enligt 6 § och att således förstberörda paragraf omformuleras i sådant syfte, vilket enklast torde kunna ske genom införande efter 'Arrende' av 'som i detta avtal avses».

Innan jag övergår till att redogöra för min egen ståndpunkt till det framkomna förslaget anholder jag att, med stöd av från chefen för Sveriges geologiska undersökning erhållna uppgifter, få lämna följande redogörelse för de olika mineralfyndigheterna i det av förslaget berörda området.

De olika mineralfyndigheterna i det av förslaget berörda området.

Inom det område, som det föreliggande avtalsförslaget avser, hava under det sista årtiondet uppdagats ett betydande antal förekomster av svavelkis, kopparmalm, guld- och silverförande arsenikmalm ävensom zink- och blymalmer med växlande halter av silver.

Första upptäckten av betydelse gjordes åren 1918 och 1919, då Kristinebergs till arealen betydande svavelkis- och kopparmalmsförekomst i Lycksele socken påträffades. Detta fält har på grund av sitt ogynnsamma läge och dess ännu ofullständigt undersökta beskaffenhet icke aktuell betydelse och faller dessutom, såsom tillhörande annat enskilt konsortium, icke under avtalsförslaget.

År 1920 upptogs efterforskningar efter malmfyndigheter i större skala inom Norsjö och angränsande socknar av dels Sveriges geologiska undersökning, dels Centralgruppens Emissionsaktiebolag.

Sveriges geologiska undersökning inriktade sig från början, vid sidan av en grundläggande malmgeologisk utredning, på uppgiften att efterforska den koppar- och svavelkismalm, som den hade anledning vänta inom det så kallade Malänäsfältet i Norsjö socken. Centralgruppens Emissionsaktiebolag förvärvade under samma och följande år kännedom om ett större antal blockfynd inom andra delar av socknarna samt började att undersöka dessa.

På hösten 1920 hade Sveriges geologiska undersökning lokaliserat Bjurträsk svavelkisfyndighet, en av Malänäsfältets mindre fyndigheter, samt med inmutningar täckt en del av fältets huvudmalmstråk. Under 1921 lyckades Centralgruppens Emissionsaktiebolag lokalisera Rakkejaures svavelkis-arsenikkis-kopparmalmsfyndighet, belägen inom Malå socken.

Sedan Sveriges geologiska undersökning på senhösten 1922 upptäckt Malänäsfältets huvudförekomster, Bjurfors kopparmalm med angränsande svavelkisfyndighet och Bjurliden, tog malmletningen inom socknarna ännu större fart. Centralgruppens Emissionsaktiebolag påträffade 1922 och 1923 svavelkismalmen vid Näsliden i Malå socken, 1924 Mensträsk svavelkis-

och kopparmalmer, Åsens svavelkisfyndighet och Holmtjärns lilla guldarsenikkisförekomst, samtliga i Norsjö socken, i slutet av 1924 och början av 1925 Bolidens koppar-guld-arsenikkisfyndighet i Skellefteå socken samt 1926 Långsele fyndighet av zinkhaltig svavelkis och Bjurvattnets fyndighet av kopparhaltig magnetkis, båda i Skellefteå socken. Dessutom har bolaget (numera Västerbottens gruvaktiebolag) på senaste tiden påvisat även kopparmalm inom Åsenfältet i Norsjö socken. Sveriges geologiska undersökning upptäckte 1924 Vindelgransele blyzinkmalm och svavelkisförekomst i Lycksele socken, 1925 och 1926 nya svavelkis-zinkmalmskroppar i Bjurliden samt 1925 en mindre guld-arsenikkisförekomst vid Österbäcken, de båda sistnämnda inom Malänäsfältet i Norsjö.

Centralgruppens Emissionsaktiebolag har genom köp förvärvat jordägareandelar till alla av bolaget självt inmutade fyndigheter på enskild mark och är alltså ensam ägare av dessa. I Rakkejaure, en mindre sydöstlig del av Mensträsk, den lilla Holmtjärnsgruvan och i en mindre betydande del i nordvästra delen av Åsenfältet är kronan jordägare. Då möjlighet ej förelegat för Sveriges geologiska undersökning att förvärva jordägareandelar till sina för statens räkning å enskild mark tagna inmutningar, hava dessa i stället inköpts av Centralgruppens Emissionsaktiebolag (å fyndigheterna Vindelgransele samt å Bjurliden och Österbäcken inom Malänäsfältet). Inom västligaste delen av Bjurforsfältet äges jordägareandelen av Sävenäs Nya Aktiebolag. Bjurforsfältets viktigaste malm, kopparmalmen, ligger, liksom den mindre betydande Bjurträskgruvan, helt på kronomark och äges sålunda av staten ensam.

Av flera skäl torde det vara lämpligt att behandla fyndigheterna nedanför och ovanför stambanan var för sig.

De fyndigheter *nedanför stambanan*, vilka för närvarande äro att i huvudsak räkna med äro: Boliden, Långsele och Bjurvattnet, samtliga belägna i Skellefteå socken.

Av dessa är *Boliden* utan varje jämförelse den viktigaste samt även vida värdefullare än något fält ovanför stambanan. Bolidenfyndigheten kan karakteriseras såsom en blandad koppar-, guld- och arsenikmalm (ställvis med avsevärda halter av silver). Den hyser tillika stora svavelkistillgångar; dess svavelkis torde dock på grund av hög arsenik- och selenhalt icke kunna vinna avsättning till cellulosafabriker, vilka eljest för närvarande i första rummet äro att påräkna såsom konsumenter av Skelleftefältets svavelkisproduktion. Det lider emellertid icke något tvivel, att Boliden oavsett svavelkisen är en synnerligen värdefull fyndighet.

Långsele-fyndigheten är ännu ofullständigt undersökt, men synes utgöra en betydande tillgång av zinkhaltig svavelkis.

Fyndigheten vid *Bjurvattnet* hyser en kopparhaltig magnetkis, som ännu ej hunnit närmare undersökas.

Skellefteå gruvaktiebolag är ensamt ägare till alla tre nu nämnda fyndigheter.

Nedanför stambanan finnes inom avtalsområdet för övrigt endast en mera avsevärd malmyndighet känd, nämligen *Sandlidberget* i Jörns socken, cirka 22 kilometer rakt öster om Jörns järnvägsstation. Denna fyndighet består av kopparfri svavelkis, som måste anrikas. Då förekomsten ligger isolerad från kommunikationer och övriga Skelleftefältets malmer, saknar den aktuellt intresse, därest ej värdefullare malmer anträffas i dess omedelbara närhet.

De viktigare fälten *ovanför stambanan* äro följande, räknade från öster:

Åsengruppen (Norsjö socken), belägen mellan cirka 3.5—8 kilometer nordväst om stambanan mellan Bastuträsk och Kusfors, bestående huvudsakligen av svavelkis, som måste anrikas till säljbar produkt, samt något kopparmalm. De viktigaste, sydöstra delarna av denna fyndighetsgrupp ägas av Västerbottens gruvaktiebolag ensamt, längst i nordväst har samma bolag på senare tiden även på kronans mark funnit en kopparhaltig magnetkis, vilken ej ännu hunnit närmare undersökas.

Malånäsgruppens (Norsjö socken) fyndigheter ligga efter ett bälte mellan cirka 15—23 kilometer nordväst om stambanan, den nedersta knappt 5 kilometer från de översta Åsenförekomsterna.

Den värdefullaste av Malånäsgruppens fyndigheter, Bjurfors kopparmalm, äges av staten ensam. Men de strax väster intill kopparmalmen belägna förekomsterna av svavelkis och något zinkmalm tillhöra till hälften Sävenäs Nya aktiebolag, på vars mark de ligga. Ehuru något styckemalm av både svavelkis och zinkmalm kan erhållas, kräver dock större delen av zink-svavelkisen anrikning för att bli användbar, en process som jämväl kopparmalmen med fördel synes böra underkastas.

I den cirka 4 kilometer sydost om Bjurfors kopparmalm belägna Bjurlidenfyndigheten, bestående till mindre del av styckesvavelkis, till större delen av zinkhaltig svavelkis, som måste anrikas, äger Västerbottens gruvaktiebolag på grund av köp jordägareandelen. Så är också fallet med den lilla förekomsten Österbäcken av guld- och silverhaltig arsenikkis.

Den längre i sydost belägna mindre betydande svavelkisfyndigheten Bjurträskgruvan ligger helt på statens mark.

Mensträskfyndigheterna (Norsjö socken) ligga mellan 11 $\frac{1}{2}$ —14 kilometer nordväst från Bjurfors kopparfyndighet och cirka 35—37 kilometer ifrån stambanan. Fyndigheterna utgöras till större delen av svavelkis; en betydande del kan betecknas såsom god kopparmalm, delvis med en utvinbar halt av guld; även zink torde komma att utvinnas.

Största delarna av Mensträskfältet ägas av Västerbottens gruvaktiebolag ensamt. I sydöstra delen därav är dock kronan jordägare i en kopparmalmsförekomst.

Rakkejaure (Malå socken) ligger cirka 12 kilometer nordväst från de övre Mensträskfyndigheterna och cirka 5 mil ifrån stambanan. Fältet är till arealen mycket stort, men största delen därav består av fattig arsenikhaltig svavelkis, som icke för närvarande torde kunna utnyttjas. Mindre ehuru

i och för sig avsevärda delar bestå av kopparmalm och guldhaltig arsenikmalm.

Fältet äges av Västerbottens gruvaktiebolag och staten gemensamt.

Näsliden (Malå socken), beläget cirka $\frac{1}{2}$ mil sydväst ifrån Rakkejaure, består av svavelkis med växlande, i allmänhet låg, kopparhalt. Fältet äges av Västerbottens gruvaktiebolag ensamt.

Kristinebergsfältet ligger mellan $2\frac{1}{2}$ —3 mil rakt väster ut ifrån Näsliden, inom Lycksele socken, men alldeles vid gränsen till Malå. Till Vindelälven i sydväst är avståndet cirka 1 mil. Fältet hyser en betydande mängd kopparfattig svavelkis samt en avsevärd ehuru ännu ej närmare undersökt tillgång av kopparmalm. Fyndigheten äges av bankdirektör G. Svensson, Stockholm.

Vindelgranselefältet (Lycksele socken) är beläget vid Vindelgransele by vid Vindelälven; till Lycksele-Stenselebanan i sydväst är avståndet cirka 3 mil. Fältets hittillsvarande huvudmalm består till omkring hälften av bly-zinkmalm, till andra hälften av rik styckesvavelkis. Dessutom förekommer inom fältet kopparhaltig magnetkis, som möjligen vid fortsatta undersökningar kan ställvis befinnas tillräckligt rik på koppar för att tillgodogöras såsom kopparmalm.

Staten äger inmutareandelen, Västerbottens gruvaktiebolag har inköpt jordägareandelen.

Slutligen är att nämna den lilla *Holmtjärnsgruvan* i Norsjö socken, tämligen skild ifrån de övriga förekomsterna. Fyndigheten består av guldrisk arsenikkis med kopparkis och svavelkis, men de hittills påvisade tillgångarna av denna malm torde hava i det närmaste uttömts under den undersöknings- och försöksbrytning, som fyndigheten underkastats.

Västerbottens gruvaktiebolag är här inmutare och staten jordägare.

Problemet om det ekonomiska utnyttjandet av de nu uppräknade mineraltillgångarna ställer sig av flera skäl (läge, kommunikationsmöjligheter och äganderättsförhållanden) väsentligen olika för fyndigheterna nedanför stambanan och för fyndigheterna ovanför densamma.

Nedanför banan är Skellefteå-bolaget ensamt ägare av de malmfyndigheter, som äro av någon betydelse. Dessas tillgodogörande förutsätter kommunikationsförbindelser, vilka ej behöva beröra några andra fyndigheter, samt förädlingsverk, som kan uppföras för de nedanför banan belägna fyndigheterna enbart. Tack vare Boliden-förekomsten är också den på en hand samlade fyndighetsgruppen nedanför stambanan tillräckligt betydande för att anläggningar enbart för densamma skola bära sig.

Med fyndigheterna ovanför stambanan är förhållandet annorlunda.

Den närmast järnvägen belägna huvuddelen av Äsenfältet, vilken äges av Västerbottens gruvaktiebolag ensamt, skulle möjligen kunna exploateras av bolaget i samband med utnyttjandet av fyndigheterna nedanför stam-

banan utan något avtal med staten beträffande de högre upp belägna fyndigheterna.

Huvudmassan av fyndigheterna ovanför stambanan, alltså översta delen av Asenfältet, Malånäsfältet, Mensträskfältet, Rakkejaur och Näsliden, kunna däremot icke rationellt utnyttjas av vare sig staten eller bolaget utan att en överenskommelse härom träffas dem emellan. Detta framgår redan av de hopflätade äganderättsförhållandena till en stor del av de enskilda förekomsterna. De av olika ägare besuttna enskilda fyndigheterna eller fyndighetsdelarna äro var för sig icke tillräckligt stora för att ensamma kunna förränta och amortera nödiga anläggningar. Dessutom tillkommer, att den olikartade sammansättningen på malm och gångart vid olika förekomster ofta torde göra det önskvärt, att malmer från olika fyndigheter vid förädling kunna blandas med varandra.

Vad särskilt beträffar exploatering av den billiga svavelkisen, för vilken dessutom avsättningen är begränsad, lär denna svårigen kunna bedrivas på ett lönande sätt, därest två eller flera företag skola konkurrera med varandra.

Det nationalekonomiskt otillfredsställande i att på flera platser nödgas uppföra förädlingsverk för framställning av metallprodukter ifrån de olika Skelleftefältsfyndigheterna torde också ligga i öppen dag. Det synes vara av vikt att denna synpunkt får vinna beaktande, innan det planerade förädlingsverket för Boliden uppföres.

Det hade givetvis varit önskvärt, att de olika fyndigheternas malmkvantiteter och värden kunnat angivas och läggas till grund för avtalet. Detta låter sig dock icke göra, då de olika fyndigheterna icke äro tillräckligt ingående undersökta för sådana värderingar.

För malmer av den växlande beskaffenhet, varom här är fråga, skulle det också medföra för stora improduktiva kostnader att utan omedelbart samband med de olika fyndigheternas tillredning för exploatering verkställa en noggrann inventering av deras malmtillgångar och dessas kvalitet. Särskilt synes detta gälla ifråga om statens fyndigheter, så länge staten icke har för avsikt att själv bryta desamma.

Den för första tioårsperioden fastställda minimiavgälden till staten har beräknats efter en malmproduktion, som med nuvarande kännedom om fyndigheterna synes bära ifrågakomma. På grund av den ovisshet, som ännu råder beträffande storleken av malmtillgångarna i de av staten enligt avtalsförslaget upplåtta fyndigheterna, har det emellertid syntts rimligt, att bolaget före avgäldens utgående erhåller en respittid för utförande av de ytterligare undersökningsarbeten, som krävas för att noggrannare kunna bedöma malmtillgångarna och den på dessa baserade lämpliga produktionen.

Departements-
chefen.

Betydande förhoppningar hava på olika håll inom vårt land fästats vid de upptäckter av värdefulla mineral, delvis av slag, som eljest endast sparsamt förekomma inom landet, vilka under de senaste åren gjorts inom vissa delar av Västerbottens län. Måhända hava dessa förhoppningar stundom spänts alltför högt och man har till och med hört uttalas den uppfattningen, att de västerbottniska malmfälten ägde betingelser att bliva en lika betydelsefull faktor i Sveriges ekonomiska liv som Norrbottens järnmalmsområde. För ett sådant antagande finnes, med hänsyn till såväl de anträffade mineralens art och användning som förekomsternas karaktär, belägenhet och omfattning, så vitt nu kan bedömas icke tillräcklig grund. Under det att de lappländska järnmalmsfälten innehålla sammanhängande malmkroppar av stor mäktighet, bestående av en högvärdig och till sin beskaffenhet homogen malm, för vilken en jämn och regelbunden efterfrågan förefinnes från köpare i olika länder, bestå Västerbottensfältets malmtillgångar av ett stort antal förhållandevis mindre fyndigheter, splittrade över en avsevärd yta och sammansatta av ett flertal olika mineral av större eller mindre renhetsgrad och värde. För vissa av de produkter, som kunna utvinnas från Västerbottensfältet, är dessutom marknaden begränsad och efterfrågan föga elastisk. Det bör också framhållas, att en betydande del av fältets tillgångar icke kan göras till föremål för direkt försäljning eller förädling utan först måste undergå en dyrbar anrikningsprocess.

Samtidigt som jag med dessa antydningar velat varna för en överskattnings av Västerbottensfältets malmtillgångar, vilken kan vara ägnad att lägga hinder i vägen för ett sakligt bedömande av den nu föreliggande frågan, är jag dock angelägen betona, att hittills uppnådda resultat med avseende å områdets utforskning lämna ett tillräckligt stöd för det påståendet, att, om en rationellt ordnad gemensam exploatering av ifrågasvarande fyndigheter kommer till stånd, dessa kunna antagas lämna ett icke oväsentligt tillskott till vår nationella produktion och naturligtvis i främsta rummet bliva av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen inom denna del av landet.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har arbete på utforskande av Västerbottensfältets malmtillgångar under de senare åren pågått jämsides från statens sida genom Sveriges geologiska undersökning och från den enskilda finansgrupp, som redan tidigt börjat intressera sig i gruvdrift inom området. Glädjande nog har också detta arbete krönts med avsevärd framgång. Det torde ligga i sakens natur, att den enskilda företagsamheten, som ju äger större rörelsefrihet och i detta fall obunden kunnat disponera över de för undersökningarnas bedrivande erforderliga penningmedel, har förutsättningar att vinna försteget i en situation sådan som den förevarande. Utan att kunna lämna några exakta uppgifter angående de kapitalbelopp, som de enskilda intressenterna investerat i hit-

hörande företag, tror jag mig utan tvekan kunna påstå, att de uppgå till mångdubbelt större belopp än de anslag, som geologiska undersökningen kunnat disponera för ändamålet.

Redan på ett ganska tidigt skede av undersökningarnas fortgång blev det emellertid klart, att den starka geografiska splittringen av fyndigheterna i förening med de växlande äganderättsförhållandena utgjorde ett allvarligt hinder för ett ekonomiskt fördelaktigt utnyttjande av fältets malmtillgångar. Det torde kunna betecknas såsom ett ur det allmännas synpunkt lyckligt förhållande, att så gott som samtliga i enskild ägo varande fyndigheter kommit att behärras av ett och samma företagareintresse, varigenom en osund gruvspekulation och en därav föranledd oekonomisk rovbrytning av de vid varje tidpunkt mest säljbara tillgångarna undgåts. I själva verket har man endast två parter att räkna med, nämligen å ena sidan staten och å den andra den finansgrupp, vars intressen tidigare representerats av Centralgruppens emissionsaktiebolag, men nu äro fördelade på tvenne företag, nämligen Västerbottens gruvaktiebolag för området väster om stambanan och Skellefteå gruvaktiebolag för trakten öster om densamma. Uppgiften har alltså blivit att finna en form för samarbete mellan dessa båda parter, som på samma gång tillgodosåge statens intressen och befrämjade utvecklingen av en ur landets synpunkt betydelsefull näringsgren.

Det förslag till uppgörelse i frågan, som av kommerskollegium och Sveriges geologiska undersökning framlades för ungefär två år sedan eller närmare bestämt den 5 mars 1925 men som av skäl, på vilka jag här icke torde behöva närmare ingå, icke kom att föreläggas riksdagen, kunde sägas avspegla det dåvarande inbördes förhållandet mellan statens och det enskilda företags intressesfärer.* De under statens förfogande befintliga fyndigheterna ägde då en relativt sett så stor betydelse, att möjligheten till en exploatering av de privata förekomsterna syntes i hög grad beroende av en uppgörelse med staten. Därför förutsatte det då upprättade kontraktsförslaget, att staten skulle inträda såsom delägare i det arrendebolag, åt vilket driften skulle anförtros, och även erhålla del av vinsten i den förädlingsverksamhet, vilken vore avsedd att komma till stånd. Det sakläge, som förefanns vid denna tidpunkt, blev emellertid, såsom erinras i ämbetsverkens ovan återgivna framställning, i grund förändrat genom vissa kort efter upprättandet av 1925 års förslag tillkomna omständigheter, framför allt upptäckten av de mycket betydelsefulla koppar-guld-arsenikkis-fyndigheterna vid Boliden i Skellefteå socken. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen för de olika fyndigheternas läge och övriga med deras bearbetande sammanhängande förhållanden har härigenom tyngdpunkten för den privata verksamheten kommit att förläggas öster om stambanan på ett område, där densamma i förhållandevis ringa grad är beroende av dispositionsrätt till de statliga fyndigheterna och där dessutom kommunikationsfrågan, vilken vid det tidigare förslagens avgivande kunde sägas vara av avgörande natur,

spelar en jämförelsevis mindre roll på grund av det kortare avståndet till redan befintlig järnvägslinje respektive lämplig hamnplats. Det har icke kunnat undgås, att dessa förskjutningar i det inbördes förhållandet mellan de två parternas resurser måst komma till uttryck i det nu föreliggande förslaget, vilket ur statens synpunkt icke ställer sig lika gynnsamt som den överenskommelse, som ifrågasattes år 1925.

För det nya förslaget ha, såsom av ämbetsverken framhållits, i huvudsak lagts till grund de i 5:e kapitlet av 1920 års gruvlagstiftningssakkunnigas år 1923 avgivna förslag till gruvlag intagna bestämmelser om jordägares rätt till avgäld av gruvföretaget. Grundprincipen har sålunda blivit att staten i avgäld för sin upplåtta gruvegendom skulle erhålla hälften av en på visst sätt beräknad nettovinst å den malm, som komme att brytas i statens gruvor och gruvandelar. Såsom statens medkontrahent för hela områdets vidkommande skulle inträda det bolag, nämligen Skellefteå gruvaktiebolag, vilket redan påbörjat en betydande gruvdrift inom det östra fältet, men som skulle omhändertaga även driften å de inom fältets västra del belägna fyndigheterna. För att vinna garanti för att arbete verkligen kommer att i tillbörlig omfattning bedrivas å statens gruvegendom har i kontraktet upptagits bestämmelse om minimiarrendeavgift, vilken avgift dock först skulle börja utgå sedan bolaget fått en viss respittid för att bliva i tillfälle att vinna en säkrare kännedom om de statliga tillgångarnas värde än som för närvarande står tillbuds samt för att hinna utföra de för en brytning i industriell omfattning erforderliga anläggningarna. Under denna respittid skulle emellertid bolaget åtaga sig att på statens egendom nedlägga kostnader för malmletnings- och andra arbeten, uppgående till ett belopp av minst kronor 50,000 för år. Detta skulle bland annat medföra, att det reservationsanslag å 100,000 kronor, som under senaste år av riksdagen beviljats och även upptagits i den redan godkända staten för 1927—1928 under 10:e huvudtiteln för undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade, torde komma att till väsentlig del kunna besparas. Såsom en kompensation för det minimiarrende, bolaget skulle åtaga sig att erlägga, har i kontraktet införts rätt för bolaget att vid beräkning av överskott å malmbrytningen avdraga, utöver de kostnader, som enligt gruvlagstiftningssakkunnigas förslag skulle få frånräknas, även förlust, som under tidigare år av arrendetiden eventuellt uppstått å ifrågavarande rörelse. Vad beträffar beloppet av det minimiarrende förslaget upptager och som fixerats till kronor 100,000 för år, är det med den ofullständiga kännedom man ännu äger om statsfyndigheternas värde mycket vanskligt att göra något uttalande, men jag har för egen del icke funnit anledning antaga annat än att denna siffra, som vilar på vissa approximativa beräkningar, kan betecknas såsom skäligen.

Då det gällt att slutgiltigt bedöma det nu föreliggande förslaget, rörande vars detaljer i övrigt jag tillåter mig hänvisa till vad av ämbetsverken

anförts, har jag för min del ansett, att det ur det allmännas synpunkt ojämförligt viktigaste intresset i saken måste vara att bereda bästa möjligheter för att en planmässig och ur nationalekonomisk synpunkt lämplig exploatering av det västerbottniska malmfältet snarast möjligt kan komma till stånd. Härvid har jag självfallet ingalunda förbisett nödvändigheten att i största möjliga utsträckning tillgodose statens fiskaliska intressen och jag har därvid kommit till den slutsatsen, att förslaget, även om detsamma icke erbjuder så stora fördelar för staten, som man tidigare räknat med, och även om alltför stora förhoppningar måhända icke kunna hysas med avseende å uppgörelsens betydelse för framtida statsbudgeter, dock bör kunna från statens sida godtagas. De betänkligheter, som kunna anföras mot en uppgörelse på de föreslagna grunderna och vilka jag ingalunda lämnat ur räkningen vid bedömande av förslaget, äro enligt min uppfattning i varje fall av mindre betydelse i förhållande till värdet för landet i dess helhet och särskilt för ifrågavarande bygd av den planerade gruvdriftens igångsättande med hänsyn till beredandet av arbetstillfällen och skapandet av förutsättningar för en allmän ekonomisk uppräckning. Jag har även funnit det nuvarande förslaget så tillvida ur statens synpunkt innebära en förbättring vid jämförelse med det tidigare, att upppoffringar från statens sida för anordnande av en järnvägsförbindelse icke äro förknippade med detta avtal, utan att båda parterna i denna punkt äro fria och obundna. Jag anser mig även böra tillfoga, att, så vitt nu kan bedömas, det icke finnes någon anledning antaga, att situationen framdeles skall undergå förändringar, som kunna medföra ett ur statens synpunkt fördelaktigare förhandlingsläge. Snarare torde kunna göras gällande, att ett avvisande av det nu föreliggande förslaget skulle innebära, att ett gynnsamt tillfälle till uppgörelse komme att försittas.

I anledning av vad domänstyrelsen i ovan omförmälda yttrande anført har jag, som i övrigt i allt väsentligt ansluter mig till det av kommerskollegium och chefen för Sveriges geologiska undersökning framlagda förslaget, ansett mig böra vidtaga vissa ändringar i §§ 6 och 15 av detsamma. Jag har anledning antaga, att dessa omredigeringar icke komma att möta gensaga från bolagets sida. Därest riksdagen godkänner det föreliggande förslaget, förutsätter jag, att Kungl. Maj:t må kunna före avtalets undertecknande vidtaga sådana jämkningar i förslaget av redaktionell art, som må visa sig påkallade.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst det av honom tillstyrkta förslaget, hemställer han, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar i enlighet med samma förslag träffa överenskommelse med Skellefteå gruvaktiebolag angående kronans gruvegendom i Skelleftefältet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition skall till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Elin Rydeberg.